

Edició: Secció de Ciències Naturals, Museu Comarcal del Maresme, Mataró.
El Carreró, 17-19.
08301 Mataró
Tel. 796 10 29

Dip. Leg. B-19.169-1979

Han col·laborat en la confecció de la revista:

Núria Benaiges
Roser Campeny
Francesc Sabater
Assumpta Triadó
Salvador Triadó

Disseny portada: Marta Cirera i Núria Cusachs

Fotocomposició i Impressió:
Copisteria Juliana, S.A.
Passatge de les Escoles, 4
Argentona

«És a les zones humides on l'agressió ateny el màxim nivell... entenem per zones humides els estanys, aiguamolls, embassaments i vores de riu, que a les nostres latituds mai no han estat gaire estesos i que actualment han arribat al llindar de la desaparició total...»

«La situació litoral de les albuferes i de la major part dels estanys... els ha fet particularment vulnerables, atesa la concentració humana i d'activitats que s'enregistra a les comarques costaneres. Del segle XVII ençà s'han produït pèrdues irreparables en aquest domini i a hores d'ara hem de lluitar per a conservar les romanalles que encara ens resten.

En el curs dels segles XVIII i XIX, la dessecació dels aiguamolls per a convertir-los en terra de conreu s'emprengué amb un zel quasi missional. La fretura d'ampliar l'extensió agrícola provocada per l'expansió demogràfica i el desig de «sanejar» les aigües estagnants que afavorien la propagació de les febres terciàries expliquen la dràstica reducció dels hàbitats humits en el curs d'aquells dos segles. Actualment, la industrialització i les urbanitzacions turístiques han pres el relleu al pagès en aquesta tasca destructora.»

El fragment que acaba de llegir és extret del «Llibre Blanc de la gestió de la natura als Països Catalans». Aquest llibre, publicat el 1976 s'iniciava amb la dedicatòria següent: al país, amb l'esperança d'ésser-li útils.

És indubtable que el llibre ha estat útil en molts casos, però en altres les seves recomanacions i tocs d'alerta han servit de ben poc. I això, no a causa del contingut del Llibre Blanc, sinó —tal com aquest mateix diu en parlar de la desaparició de zones humides— a la «greu descurança (que) només pot ésser atribuïda a la manca de sensibilització de l'administració pública envers les qüestions conservacionistes, així com a les pressions incontinúes dels interessos particulars».

Els articles que trobareu a continuació fan referència a una zona humida d'aquestes que han sofert la «greu descurança». Vàrem tenir l'oportunitat d'estudiar els aiguamolls de Ca l'Estany de Tordera just abans que fossin destruïts. En part, els estudis van quedar truncats per aquest fet. Ara us oferim la informació que vam poder recollir.

Pot ser que els paisatges de les fotografies que segueixen us agradin, que us interessin les seves plantes, que us agradi conèixer els animals que s'hi troben. Però no us fessiu pas il·lusions. Això està destruït, ni ho podreu estudiar ni en podreu gaudir.

No farem pas a l'editorial un repàs de la importància d'aquesta zona. Vosaltres mateixos la podreu deduir del contingut de la revista.

Però si volem dir que cal frenar la destrucció de les zones humides al nostre país. Que aquests medis tan importants, malgrat el pas dels anys i els canvis polítics, segueixen sofrint la descurança esmentada al Llibre Blanc. Repasseu, si voleu fer un exercici de memòria, les notícies dels diaris dels darrers mesos.

A Tordera queden encara algunes zones humides —a les que també fan referència alguns dels articles que publiquem— semblants en part a les que s'han destruït. Cal vetllar per elles i defensar-les amb fermesa. Són els últims aiguamolls del Maresme.

Per altra banda, no n'hi ha prou de dictar lleis o normes. L'administració ha de fer valer el seu poder i tenir la voluntat política de fer complir la llei. Els aiguamolls de Ca l'Estany estaven qualificats com a zona a protegir en el Pla d'Ordenació Urbana de Tordera.

Podríem fer una llista de les principals zones humides que ja han desaparegut als Països Catalans: estany de Llançà, estany de Castelló d'Empúries, aiguamolls de la Muga, estany de Bellcaire, estany de Pals (dessecat en part a finals del segle XVIII), estany d'Ullastret (dessecat cap el 1872), estany de Sils, aiguamolls del Besòs, estany del Port, estany de la Torre del Riu, estany de la Magarola, estany de la Podrida, estany de Beltran, estany de Capicorb, estany d'Albalat, estany de la Boca de l'Infern, albufera d'Oropesa, albufera de Nules, estanys de Morvedre, gran part de l'Albufera de València (ocupava 13.972 Ha. el 1761, 8.190 el 1863 i unes dues mil contaminades hectàrees actualment), aiguamolls de Tavernes de Valldigna, albufera d'Alicant, estany d'Ivars (dessecat la dècada de 1950), estany de l'Estany (dessecat el 1570),...

Us sembla llarga? Són només les destruccions més importants.

Sumari:

- Pàg. 2 El paisatge vegetal de Tordera
- Pàg. 7 Els estanys de la conca de la Tordera
- Pàg. 8 Els aiguamolls de Ca l'Estany i Can Torrent de Tordera
- Pàg. 12 La vegetació dels aiguamolls de Tordera
- Pàg. 17 La vida a les basses de Ca l'Estany: els organismes aquàtics
- Pàg. 31 Amfibis i rèptils dels aiguamolls de Tordera
- Pàg. 39 Els mamífers de Tordera
- Pàg. 44 Les aus de les zones humides de Tordera
- Pàg. 54 Els peixos de la Tordera
- Pàg. 59 Vulcanisme a la serralada litoral: els afloraments de Sant Corneli